

## ΠΡΟΣΦΑΤΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

- Νοέμβριος 2018: Ομιλία στο 2<sup>ο</sup> Συνέδριο Αναπαραγωγικής Ιατρικής Κεντρικής Ελλάδας, που διοργανώθηκε με εξαιρετική επιτυχία στην Λάρισα 30/11-02/12/2018: Το θέμα της ομιλίας μου ήταν 'Τα κλινικά δεδομένα για την χρήση της ανασυνδυασμένης ανθρώπινης LH'. Η προσθήκη της LH στα προγράμματα ωοθηκικής διέγερσης στα πλαίσια εξωσωματικής γονιμοποίησης είναι στο προσκήνιο τα τελευταία χρόνια, γιατί όπως ανέλυσα στην ομιλία μπορεί να βελτιώσει τα αποτελέσματα σε συγκεκριμένες ομάδες γυναικών. Για άλλη μια φορά αποδεικνύεται ότι η εξατομικευμένη αντιμετώπιση των ζευγαριών που κάνουν εξωσωματική μπορεί να οδηγήσει με μεγαλύτερες πιθανότητες στην επιτυχία...



- Νοέμβριος 2018: Συμμετοχή στο '26<sup>th</sup> World Congress on Controversies in Obstetrics, Gynecology & Infertility (COGI), που πραγματοποιήθηκε στο Λονδίνο στις 23-25/11/2018. Τα παγκόσμια συνέδρια COGI διοργανώνονται ετησίως, και χαρακτηρίζονται από το υψηλό επιστημονικό επίπεδο των παρουσιάσεων προσελκύοντας μεγάλο αριθμό συμμετεχόντων από όλο τον κόσμο. Και το φετινό συνέδριο ήταν εξαιρετικά ενδιαφέρον και αναπτύχθηκαν πολλά θέματα αιχμής, ιδίως για την Αναπαραγωγική Ιατρική.
- Οκτώβριος 2018: Ομιλία στο Πανελλήνιο Συνέδριο της Ελληνικής Εταιρείας Μελέτης της Παχυσαρκίας, του Μεταβολισμού και των Διαταραχών Διατροφής (ΕΠΑΜΕΔΙ) που διεξήχθη στην Καλαμπάκα, με θέμα 'Αναπαραγωγή μετά το Βαριατρικό χειρουργείο. Είχα επίσης την τιμή να εκλεγώ στο Διοικητικό Συμβούλιο κατά τις αρχαιρεσίες των μελών της Εταιρείας. Πρόκειται για μια 'πολυσυλλεκτική' εταιρεία που περιλαμβάνει ιατρούς πολλών ειδικοτήτων, όπως ενδοκρινολόγους, παθολόγους, καρδιολόγους, γυναικολόγους, παιδίατρους, με κοινό σκοπό την σφαιρική και ολιστική αντιμετώπιση του προβλήματος των διαταραχών μεταβολισμού και βάρους σε όλο το ηλικιακό φάσμα... Οι δραστηριότητες της εταιρείας είναι εξαιρετικά ενδιαφέρουσες και ελπίζω να βοηθήσουμε στην διάδοση γνώσης και επιστημονικών απόψεων πάνω σε φλέγοντα προβλήματα, όπως της παχυσαρκίας που έχουν πλέον λάβει χαρακτήρα 'επιδημίας' παγκοσμίως. Ευχαριστώ θερμά τους συναδέλφους που στήριξαν την υποψηφιότητά μου...
- Οκτώβριος 2018: Συμμετοχή ως προσκεκλημένος ομιλητής στο διεθνές συνέδριο της Mediterranean Society for Reproductive Medicine που διοργανώθηκε στην Κρήτη, με θέμα 'The daily practice in ovarian stimulation'. Στο συνέδριο συμμετείχαν Ελληνες

και ξένοι ομιλητές και το επιστημονικό επίπεδο ήταν εξαιρετικά υψηλό.



- Σεπτέμβριος 2018: Πραγματοποιήθηκε με εξαιρετική επιτυχία το δεύτερο (για το 2018) FERTILITY MASTER CLASS στην Αθήνα που το παρακολούθησαν συνάδελφοι εξειδικευμένοι στην Υποβοηθούμενη Αναπαραγωγή. Ευχαριστώ τους διοργανωτές για την τιμή να συντονίσω και να μιλήσω στο meeting αυτό μαζί με τους δυο προσκεκλημένους ομιλητές από το εξωτερικό.
- Σεπτέμβριος 2018: Χαιρετισμός εκ μέρους της Ελληνικής Εταιρείας Γονιμότητας και Στειρότητας (στην οποία έχω την τιμή να είμαι μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου) στην εναρκτήρια τελετή του Πανελληνίου Συνεδρίου για την Υπογονιμότητα και την Υποβοηθούμενη Αναπαραγωγή που διοργανώθηκε με εξαιρετική επιτυχία στα Ιωάννινα... Στο ίδιο συνέδριο έδωσα ομιλία με θέμα τα ποσοστά επιτυχίας στην εξωσωματική γονιμοποίηση.



- Τον Ιούλιο του 2018 συμμετείχα στις εργασίες του Ετησίου Συνεδρίου της ESHRE, στην Βαρκελώνη. Εξαιρετικές ομιλίες και παρουσιάσεις των τελευταίων εξελίξεων στην Υποβοηθούμενη Αναπαραγωγή. Προσκλήθηκα και στην κλειστή τελετή απονομής των Grants for Fertility Innovation όπου γνώρισα από κοντά, μίλησα (και έβγαλα και μια συλλεκτική photo) με την Louise Brown, το πρώτο παιδί που γεννήθηκε με εξωσωματική και τώρα είναι 40 ετών!!
- Τον Ιούνιο του 2018 συμμετείχα ενεργά στο 14<sup>ο</sup> Πανελλήνιο Συνέδριο Μαιευτικής και Γυναικολογίας που διοργανώνεται κάθε 3 χρόνια από την Ελληνική Εταιρεία Μαιευτικής και Γυναικολογίας και αποτελεί το κορυφαίο επιστημονικό γεγονός στην ειδικότητά μας. Πλην των άλλων, είχα την τιμή να προεδρεύσω και να συντονίσω την

Συνεδρία: ωχρινική φάση μετά από Εξωσωματική Γονιμοποίηση, όπου εδόθησαν ενδιαφέρουσες διαλέξεις.

- Τον Μάιο του 2018 η μονάδα μας συμμετείχε με επιστημονική ανακοίνωση στο Διεθνές Συνέδριο Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής και Γενετικής που διοργανώθηκε στο Tel Aviv του Ισραήλ. Ήταν άλλη μια διάκριση της ομάδας μας σε διεθνές επίπεδο...
- Τον Μάιο του 2018 είχα την τιμή να είμαι ο συντονιστής/πρόεδρος στο Fertility Master Class που διοργανώθηκε στην Αθήνα, και το οποίο προσκλήθηκαν να παρακολουθήσουν επιλεγμένοι ιατροί που εξειδικεύονται στην Υποβοηθούμενη Αναπαραγωγή. Οι ομιλητές S.Ribeiro (την μονάδα IVI της Ισπανίας), J. Llacer (από το Πανεπιστήμιο του Bernabeu) και ο D. Stoop (fertility specialist από την Ελβετία) μίλησαν για τις νεώτερες εξελίξεις στην εξωσωματική γονιμοποίηση και παρουσίασαν ενδιαφέροντα περιστατικά. Η συμμετοχή ήταν εντυπωσιακή και οι συζητήσεις εξαιρετικά ενδιαφέρουσες. Το Master Class θα επαναληφθεί τον Σεπτέμβριο με καινούργια θεματολογία. Συναντήσεις σαν και αυτή είναι πολύτιμες για διατηρούμε το επιστημονικό μας επίπεδο σε υψηλά standards
- Τον Φεβρουάριο του 2018 συμμετείχα στην επιστημονική και οργανωτική επιτροπή του 3<sup>ου</sup> Συνεδρίου της Ελληνικής Εταιρείας Ιατρών Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής (στην οποία έχω την τιμή να είμαι μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου) με θέμα: Εξωσωματική Γονιμοποίηση. Το συνέδριο χαρακτηρίστηκε από το υψηλό επίπεδο των παρουσιάσεων και την εξαιρετικά μεγάλη συμμετοχή συνέδρων. Είχα την τιμή να δώσω διάλεξη στο δορυφορικό συμπόσιο IVF Today and Beyond με θέμα 'Corifollitropin alfa: an update on ovarian stimulation, και στην συνέχεια να συμμετάσχω στο panel του meet the experts μαζί με τον Καθηγητή κ. Ταρλατζή και το συνομιλητή μου S. dos Santos-Ribeiro, ώστε να απαντήσουμε στις ερωτήσεις των προσκεκλημένων συναδέλφων
- Τον Ιανουάριο του 2018 ξεκινήσαμε ως Ελληνική Εταιρεία Γονιμότητας και Στείριότητας (στην οποία έχω την τιμή να είμαι μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου) μια σειρά από συμπόσια με σκοπό την ενημέρωση συναδέλφων της επαρχίας πάνω σε θέματα και εξελίξεις στην διάγνωση και αντιμετώπιση της υπογονιμότητας. Το πρώτο από τα συμπόσια αυτά πραγματοποιήθηκε στην Πορταριά Πηλίου το Σάββατο 20 Ιανουαρίου με μεγάλη επιτυχία και συμμετοχή. Είχα την ευκαιρία να συμμετέχω με δυο διαλέξεις: μια για την σημασία της υστεροσκόπησης στην διερεύνηση της υπογονιμότητας, και μια για τους μύθους και τις αλήθειες σχετικά με τα αποτελέσματα της εξωσωματικής. Στην 2η ομιλία θέλησα να ενημερώσω για τα πραγματικά και τεκμηριωμένα δεδομένα ως προς τις πιθανότητες επιτυχίας ενός ζευγαριού και το τι πραγματικά μπορούμε να προσφέρουμε, μια και η παραπληροφόρηση μέσω Διαδικτύου και περιοδικών μαζικής κυκλοφορίας δημιουργεί συχνότατα λανθασμένες αντιλήψεις .....

- Τον Δεκέμβριο του 2017 με αφιετηρία το '4ο Forum: Γυναίκες στην Ογκολογία' που διοργανώθηκε στην Αθήνα, δημιουργήσαμε την ομάδα 'Oncofertility' στην οποία έχω την τιμή να συμμετέχω. Η ομάδα αυτή απαρτίζεται από 5 γυναικολόγους και ισάριθμους ογκολόγους, και έχει ως σκοπό δράσεις για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση πάνω στο ευαίσθητο θέμα της διατήρησης της γονιμότητας γυναικών που αντιμετωπίζουν τον καρκίνο. Η ανάγκη συντονισμένης δράσης προκύπτει από την διαπίστωση ότι ανεπίτρεπτα πολλές γυναίκες που παρουσιάζουν την επάρατη νόσο χάνουν την ευκαιρία να διατηρήσουν την ικανότητα για μελλοντική τεκνοποίηση είτε από άγνοια είτε από ελλιπή πληροφόρηση. Οι σύγχρονες εξελίξεις στον τομέα κρυοσυντήρησης γενετικού υλικού καθώς και η εμπειρία από την υιοθέτηση πρωτοκόλλων διέγερσης ωοθηκών που είναι ασφαλή ακόμα και σε περιπτώσεις ορμονοεξαρτώμενων νεοπλασιών, εξασφαλίζουν την δυνατότητα διατήρησης της γονιμότητας με επακόλουθα σημαντικά ωφέλη, τόσο αντικειμενικά (την τεκνοποίηση αργότερα, όταν η μάχη με την νόσο θα έχει κερδηθεί) όσο και ψυχολογικά. Η πρόθεσή μας είναι να ακολουθήσουν και άλλες δράσεις ευρύτερης ενημέρωσης τόσο των ιατρών όσο και του κοινού
  
- Τον Οκτώβριο του 2017, είχαμε την τιμή να είμαστε η μόνη μονάδα από την Ελλάδα που συμμετείχε με επιστημονική παρουσίαση στο Ετήσιο συνέδριο της Αμερικανικής Εταιρείας Αναπαραγωγικής Ιατρικής (ASRM) στο San Antonio, Texas, 2017. Ζήσαμε και αυτή την εμπειρία (και αναγνώριση). Η μελέτη μας "Does a low-quality blastocyst impair implantation when it is transferred along with a high-quality one?" by **E. Makrakis**, V. Dinopoulou, S. Liarmakopoulou, C. Anagnostopoulou, M. Fligou, T. Moustakarias, D. Giannaris" επιλέχθηκε να συμπεριληφθεί στην επίσημη εφαρμογή μέσω δικτύωσης του συνεδρίου, και κατέλαβε την 17<sup>η</sup> θέση σε επισκεψιμότητα!!! Ήταν σίγουρα μια μεγάλη διάκριση στην παγκόσμια επιστημονική κοινότητα....
  
- **EMBRYO A.R.T. – ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ – ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2017:** Έπειτα από 11 χρόνια επιτυχούς λειτουργίας της Μονάδας EMBRYO A.R.T. γυρίζουμε σελίδα και προχωράμε μπροστά. Μεγαλώνουμε, επεκτεινόμαστε, μεταφερόμαστε σε καινούργιες σύγχρονες εγκαταστάσεις, και συνεχίζουμε με τα ίδια ιδανικά. Θα ήθελα να ευχαριστήσω από καρδιάς όλα τα ζευγάρια που μου εμπιστεύθηκαν το πρόβλημά τους αυτά τα χρόνια και δεσμεύομαι πως θα συνεχίσω να δίνω ότι καλύτερο μπορώ για να βοηθήσω στην πραγματοποίηση του ονείρου τους. Θα ήθελα επίσης να ευχαριστήσω όλους τους συνεργάτες μου (ιατρούς, εμβρυολόγους, μαιές, συντονίστριες, ψυχολόγο-σύμβουλο γονιμότητας) γιατί πιστεύω ακράδαντα πως η επιτυχία είναι το αποτέλεσμα αρμονικής συνεργασίας της 'ομάδας'. Ευτυχώς θα τους έχω μαζί μου στη νέα εποχή.... Η καινούργια διεύθυνση της Μονάδας είναι: Σώχου 7, Νέο Ψυχικό. Βρίσκεται στην Λ. Κηφισίας στον κόμβο Κατεχάκη. Το τηλέφωνο εξακολουθεί το ίδιο (210-6450364) και έχει προστεθεί και το 210-6776700.
  
- Η διαρκής ενημέρωση, έτσι γρήγορα όπως τρέχουν οι εξελίξεις, είναι απαραίτητη ώστε να προσφέρουμε ότι καλύτερο και εγκυρότερο στα ζευγάρια που μας εμπιστεύονται. Έτσι, τον Ιούλιο του 2017 παρακολούθησα το 33ο ετήσιο συνέδριο της Ευρωπαϊκής Εταιρείας

Ανθρώπινης Αναπαραγωγής και Εμβρυολογίας (ESHRE) που πραγματοποιήθηκε στο Γενεύη της Ελβετίας. Το ετήσιο αυτό συνέδριο αποτελεί την κορυφαία επιστημονική συνάντηση για την Υποβοηθούμενη Αναπαραγωγή στην Ευρώπη και συμμετείχαν χιλιάδες συνέδριοι. Όπως ήταν αναμενόμενο παρουσιάστηκαν όλα τα νεώτερα ερευνητικά και κλινικά δεδομένα στον τομέα μας.

- Τον Ιούνιο του 2017 είχα την τιμή να είμαι μέλος της επιστημονικής Επιτροπής του διεθνούς συμποσίου που διοργανώθηκε στην Θεσσαλονίκη με τον ευρηματικό τίτλο: 'Εξωσωματική Γονιμοποίηση: ένα απαιτητικό και συναρπαστικό ταξίδι'. Στο συμπόσιο ήταν καλεσμένοι και έδωσαν ομιλίες διάσημοι επιστήμονες από το εξωτερικό, όπως ο Alan DeCherney, ο Bart Fauser, ο Andrea Genazzani και άλλοι. Το επίπεδο ήταν εξαιρετικό, η θεματολογία κάλυπτε όλες τις τελευταίες εξελίξεις στον τομέα μας, ενώ ήταν πραγματικά μεγάλη εμπειρία να ακούω ομιλίες από εμβληματικές φυσιογνομίες της παγκόσμιας επιστημονικής κοινότητας. Είχα τέλος την τιμή να είμαι πρόεδρος στην συνεδρία 'Less is more – IVF in 2017 and New Aspects in Sertoli cell function'
- Τον Μάιο του 2017 έδωσα διάλεξη στο συμπόσιο για την υποβοηθούμενη αναπαραγωγή που διοργάνωσε η 3<sup>η</sup> Πανεπιστημιακή Κλινική Μαιευτικής και Γυναικολογίας στο Αττικό Νοσοκομείο. Το θέμα της διάλεξης ήταν τα νεώτερα δεδομένα για την αντιμετώπιση των γυναικών που ακολουθούν προγράμματα εξωσωματικής και παρουσιάζουν πτωχή ανταπόκριση στην διέγερση των ωοθηκών. Οι γυναίκες αυτές, γνωστές και ως πτωχές απαντήτριες είναι ολοένα και περισσότερες στις ημέρες μας, κυρίως λόγω του προχωρημένου της ηλικίας τους, αλλά όχι μόνο. Η αντιμετώπισή τους είναι δύσκολη και πρέπει να εξατομικεύεται πλήρως. Επίσης, αυτό που τόνισα και στην διάλεξή μου, είναι η ανάγκη να ενημερώνουμε τις γυναίκες αυτές με ειλικρίνεια μια και συχνά διάφορες πηγές και μη επιστημονικά δημοσιεύματα δημιουργούν ψευδείς προσδοκίες για την χρήση φαρμάκων ή μεθόδων που κάθε άλλο από 'μαγικά' είναι.
- Τον Μάιο του 2017 παρακολούθησα το συμπόσιο εργασίας που διοργάνωσε η Ευρωπαϊκή Εταιρεία Ανθρώπινης Αναπαραγωγής (ESHRE) στην Αθήνα με θέμα τις προκλήσεις που προκύπτουν τόσο στην γονιμότητα όσο και στην γενικότερη υγεία από την προχωρημένη αναπαραγωγική ηλικία της γυναίκας. Η συμμετοχή επιστημόνων από το εξωτερικό ήταν μεγάλη ενώ συζητήθηκαν όλα τα καινούργια δεδομένα για την αντιμετώπιση των γυναικών αυτών που πληθαίνουν ολοένα και περισσότερο μια και οι σύγχρονες ανάγκες για καριέρα και επαγγελματική δραστηριότητα έχουν μεταθέσει την επιθυμία τεκνοποίησης σε μεγαλύτερες ηλικίες
- Τον Φεβρουάριο του 2017 παρακολούθησα για άλλη μια φορά το συνέδριο 'Best of ESHRE and ASRM' που πραγματοποιείται κάθε δύο χρόνια με την συνεργασία των δύο μεγαλύτερων επιστημονικών εταιρειών στον τομέα της υποβοηθούμενης αναπαραγωγής, της Ευρωπαϊκής (ESHRE) και της Αμερικανικής (ASRM) και που φέτος έγινε στο Παρίσι. Το ενδιαφέρον ήταν και πάλι τεράστιο, μια και ακούστηκαν οι απόψεις από τις δύο πλευρές του Ατλαντικού για ότι νεώτερο και πρωτοποριακό έχει προκύψει τα τελευταία χρόνια, ενώ εξαιρετικά ήταν και τα debates σε επίκαιρα θέματα μεταξύ Ευρωπαίων και Αμερικανών.
- Τον Φεβρουάριο του 2017 έδωσα διάλεξη στο 6<sup>ο</sup> Πανελλήνιο Συνέδριο Γυναικολογικής Ενδοκρινολογίας που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα με θέμα 'Θεραπεία υπογονιμότητας στο

σύνδρομο πολυκυστικών ωοθηκών'. Το συνέδριο διοργανώθηκε με επιτυχία από την Ελληνική Εταιρεία Γυναικολογικής Ενδοκρινολογίας και προσέλκυσε εξαιρετικά μεγάλο αριθμό συνέδρων. Στην διάλεξή μου, τόνισα την σημασία της τήρησης μιας συγκεκριμένης στρατηγικής για την αντιμετώπιση της υπογονιμότητας στις γυναίκες με το σύνδρομο. Η στρατηγική ξεκινάει με την αλλαγή τρόπου και συνηθειών ζωής που αποσκοπεί κυρίως στην απώλεια βάρους (δεδομένου ότι οι περισσότερες γυναίκες με το σύνδρομο είναι υπέρβαρες), συνεχίζεται με τις αγωγές πρόκλησης ωοθηλακιορρηξίας με κιτρική κλομιφαίνη, λετροζόλη ή γοναδοτροπίνες, και καταλήγει, αν τα παραπάνω βήματα δεν είναι επιτυχή, στην εφαρμογή εξωσωματικής γονιμοποίησης. Εφόσον η αντιμετώπιση των υπογόνιμων γυναικών με ΣΠΩ γίνει σωστά και συστηματικά, τα αποτελέσματα είναι εξαιρετικά και η συντριπτική πλειοψηφία των ζευγαριών κατορθώνει να αποκτήσει παιδί εύκολα και γρήγορα.

- Με ιδιαίτερη χαρά θα ήθελα να γνωστοποιήσω την εκλογή μου στο Διοικητικό Συμβούλιο της Ελληνικής Εταιρείας Γονιμότητας και Στεριρότητας κατά τις πρόσφατες αρχαιρεσίες που πραγματοποιήθηκαν στις 10/12/2016 στην Θεσσαλονίκη. Η Εταιρεία έχει μακρόχρονη και ιστορική πορεία και αποτελεί τον ανώτερο επίσημο επιστημονικό φορέα στον τομέα της υποβοηθούμενης αναπαραγωγής στην χώρα μας. Η συμμετοχή μου στο Διοικητικό Συμβούλιο αποτελεί μεγάλη τιμή αλλά και ευθύνη και ως εκ τούτου θα συμβάλλω με όλες μου τις δυνάμεις για την πραγματοποίηση των στόχων και των οραμάτων που ως νέο Συμβούλιο έχουμε θέσει, με πρώτο την κοινωνική ευαισθητοποίηση για την μάστιγα της υπογεννητικότητας που απειλεί την χώρα μας στους δύσκολους καιρούς που ζούμε...
- Τον Δεκέβριο του 2016 έδωσα διάλεξη στο 5<sup>ο</sup> Πανελλήνιο Συνέδριο Γονιμότητας και Στεριρότητας με θέμα 'Διατήρηση Γονιμότητας για μη ιατρικούς λόγους'. Το συνέδριο (στο οποίο ήμουν μέλος της Επιστημονικής Επιτροπής) διοργανώθηκε με εξαιρετική επιτυχία από την Ελληνική Εταιρεία Γονιμότητας και Στεριρότητας η οποία και αποτελεί τον ανώτερο επιστημονικό φορέα στο πεδίο της υποβοηθούμενης αναπαραγωγής στην χώρα μας. Την ομιλία παρακολούθησε με ενδιαφέρον μεγάλο ακροατήριο δεδομένου ότι το θέμα της παράτασης της αναπαραγωγικής ικανότητας των σύγχρονων γυναικών μέσω της κρυσυντήρησης ωαρίων αποτελεί μια ολοένα και περισσότερο δημοφιλή επιλογή. Στην διάλεξη παρουσιάστηκαν τα τελευταία δεδομένα για την αποτελεσματικότητα και τους περιορισμούς των μεθόδων κρυσυντήρησης καθώς και οι κοινωνικές και ψυχολογικές επιπτώσεις που πιθανώς συνεπάγεται η πρακτική αυτή και που πραγματικά παρουσιάζουν εξαιρετικό ενδιαφέρον.
- Τον Οκτώβριο του 2016 έδωσα διάλεξη στο 16<sup>ο</sup> Συνέδριο της Ελληνικής Εταιρείας Μελέτης της Παχυσαρκίας, του Μεταβολισμού και των Διαταραχών Διατροφής, με θέμα Τεχνικές Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής στις υπέρβαρες και παχύσαρκες γυναίκες. Η πρόσκληση αυτή αποτέλεσε ιδιαίτερη τιμή γιατί έγινε από διακεκριμένους ενδοκρινολόγους και παθολόγους-διατροφολόγους και η ανάπτυξη του θέματος σε τόσο εξειδικευμένο ακροατήριο ήταν μια πραγματική πρόκληση.
- Τον Σεπτέμβριο του 2016 είχα την τιμή να συμμετέχω ως προσκεκλημένος πρόεδρος σε συνεδρία καθώς και ως μέλος της επιστημονικής επιτροπής στο διεθνές γυναικολογικό συνέδριο '10th Athens Congress on Women's Health and Disease: Preconception to Menopause', που διοργανώθηκε με επιτυχία στην Αθήνα, από 1 έως 3 Σεπτεμβρίου 2016. Στο



συνέδριο συμμετείχαν έγκριτοι επιστήμονες και από τις δύο πλευρές του Ατλαντικού και ακούστηκαν όλα τα νεώτερα επιστημονικά δεδομένα από το πεδίο μας.

- Τον Ιούλιο του 2016 έγινε αποδεκτή και δημοσιεύθηκε στο διεθνές επιστημονικό περιοδικό Endocrinology and Metabolism International Journal πρωτότυπη εργασία μου από την Μονάδα μας σχετικά με τους τρόπους επιλογής των εμβρύων που δημιουργούνται με εξωσωματική γονιμοποίηση και μεταφέρουμε κατά το στάδιο της εμβρυομεταφοράς. Όπως είναι ευνόητο, η σωστή επιλογή των εμβρύων οδηγεί σε καλύτερα ποσοστά επιτυχίας. Στην εργασία αυτή καταθέτουμε την δική μας εμπειρία και στρατηγική και παράλληλα αναφέρουμε τις μελλοντικές προοπτικές στο θέμα αυτό. Η δημοσίευση αυτή αποτελεί εκπλήρωση των στόχων μας να παράγουμε, παράλληλα με το κλινικό, και επιστημονικό έργο, δίνοντας το παρόν στην διεθνή έρευνα. (**E. Makrakis**, V. Dinopoulou, D. Giannaris: 'The path of embryo selection for improving IVF success rates' Endocrinol Metab Int J 2016, 3(2): 00041)
- Τον Ιούλιο του 2016 παρακολούθησα το ετήσιο συνέδριο της Ευρωπαϊκής Εταιρείας Ανθρώπινης Αναπαραγωγής και Εμβρυολογίας (ESHRE) που πραγματοποιήθηκε στο Ελσίνκι της Φινλανδίας. Στο συνέδριο, που αποτελεί την κορυφαία επιστημονική συνάντηση για την Υποβοηθούμενη Αναπαραγωγή στην Ευρώπη, η Μονάδα μας είχε την τιμή να συμμετέχει με την παρουσίαση ερευνητικής μελέτης που αφορά την ποιότητα των εμβρύων που προκύπτουν από την εφαρμογή μιας εναλλακτικής μεθόδου για την τελική ωρίμανση των ωοθυλακίων στα πρωτόκολλα εξωσωματικής γονιμοποίησης. Πιο συγκεκριμένα η χορήγηση GnRH αγωνιστή αντί της παραδοσιακής ένεσης χοριακής γοναδοτροπίνης (Pregnyl ή Onivrelle) μπορεί να οδηγήσει στην δημιουργία μεγαλύτερου ποσοστού εμβρύων αρίστης ποιότητας και συνεπώς σε υψηλότερα ποσοστά επιτυχίας. Η μελέτη πραγματοποιήθηκε στο ΕΜΒΡΥΟ Α.Ρ.Τ. και επιλέχθηκε να παρουσιαστεί στο συνέδριο κατόπιν κρίσης ανάμεσα σε χιλιάδες μελέτες που υποβλήθηκαν από όλο τον κόσμο, γεγονός που αποτελεί μια σημαντική διάκριση και επιβράβευση της δουλειάς μας στην Μονάδα.
- Τον Οκτώβριο του 2015, στα πλαίσια της προσπάθειας για συνεχή ενημέρωση και ανταλλαγή εμπειριών και τεχνογνωσίας στην εξωσωματική γονιμοποίηση, επισκέφθηκα μαζί με τους συνεργάτες μου δύο διακεκριμένες Μονάδες εξωσωματικής γονιμοποίησης στην Νέα Υόρκη των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής: την Μονάδα University Reproductive Associates στο New Jersey, και την New York Fertility Services στο Manhattan. Με ικανοποίηση διαπιστώσαμε ότι το επίπεδο παροχής ιατρικών και εργαστηριακών υπηρεσιών δεν διαφέρει ουσιαστικά από αυτά που προσφέρουμε στην Μονάδα μας (με εξαίρεση το οικονομικό κομμάτι όπου πραγματικά οι διαφορές είναι τεράστιες και οι Αμερικανοί δυσκολεύονται να πιστέψουν ότι προσφέρουμε τις ίδιες υπηρεσίες στο 1/3 της δικής τους κοστολόγησης). Επίσης, και αυτό είναι το πιο σημαντικό, τα ποσοστά επιτυχίας της Μονάδας μας είναι ισάξια με εκείνα των Μονάδων που επισκεφθήκαμε (κάτι που το είχαμε διαπιστώσει και σε επισκέψεις προηγούμενων ετών σε άλλες διακεκριμένες Μονάδες των Ηνωμένων Πολιτειών). Τέλος, εξαιρετικά ενδιαφέρουσα ήταν η συζήτηση πάνω στην εφαρμογή της τεχνικής της υποβοηθούμενης εκκόλαψης (Assisted Hatching) καθώς και της τεχνικής βιοψίας βλαστοκύστεων για προεμφυτευτικό γενετικό έλεγχο και ήδη έχουμε ξεκινήσει την εφαρμογή καινούργιων πρωτοκόλλων που αναμένεται να βελτιώσουν περαιτέρω τα αποτελέσματά μας. Μετά το τέλος των επισκέψεων στις Μονάδες της Νέας Υόρκης, μεταβήκαμε στην Βαλτιμόρη όπου παρακολούθησα τις εργασίες του 71<sup>ου</sup> Συνεδρίου της Αμερικανικής Εταιρείας Αναπαραγωγικής Ιατρικής (ASRM). Όπως αναμένετο, το συνέδριο αυτό, που αποτελεί το

κορυφαίο επιστημονικό γεγονός των Ηνωμένων Πολιτειών (και όχι μόνο), ήταν εξαιρετικά ενδιαφέρον, μια και κορυφαίοι ομιλητές και ερευνητές ανέπτυξαν όλα τα τελευταία δεδομένα στον τομέα της υποβοηθούμενης αναπαραγωγής, προσφέροντας την καλύτερη δυνατή ενημέρωση για τις πλέον σύγχρονες εξελίξεις και τάσεις. Το ταξίδι αυτό στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού, άξιζε πραγματικά τον κόπο (και το κόστος), μια και όχι μόνο διεύρυνε τις γνώσεις μας αλλά τόνωσε και την αυτοπεποίθησή μας ότι στην Ελλάδα της κρίσης καταφέρνουμε να στεκόμαστε όρθιοι και ισάξιοι μεγάλων κέντρων της Αμερικής.

- Διάλεξη ως προσκεκλημένος ομιλητής σε δορυφορικό συμπόσιο που διοργανώθηκε στα πλαίσια του 2<sup>ου</sup> Συνεδρίου Εξωσωματικής Γονιμοποίησης της Ελληνικής Εταιρείας Ιατρών Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής στην Αθήνα (19-21 Νοεμβρίου 2015) με γενικό θέμα 'Αύξηση των ποσοστών επιτυχίας: παρόν και μέλλον'. Η διάλεξή μου αφορούσε την πυροδότηση της τελικής ωρίμανσης των ωαρίων σε προγράμματα εξωσωματικής με εναλλακτικό τρόπο, που είναι χορήγηση μιας κατηγορίας φαρμάκων που λέγονται GnRHαγωνιστές αντί της παραδοσιακής ένεσης χοριακής γοναδοτροπίνης. Με τον τρόπο αυτόν αποφεύγεται εντελώς η εμφάνιση του συνδρόμου υπερδιέγερσης των ωοθηκών που αποτελεί την σημαντικότερη και απειλητικότερη επιπλοκή των κύκλων ωοθηκικής διέγερσης, μια και μπορεί να οδηγήσει την γυναίκα ακόμη και στο νοσοκομείο. Για τον λόγο αυτόν, η νέα αυτή μέθοδος θεωρείται πραγματική επανάσταση αφού εξασφαλίζει την μέγιστη ασφάλεια χωρίς να θυσιάζεται η αποτελεσματικότητα της προσπάθειας. Η μέθοδος μπορεί και πρέπει να εφαρμόζεται σε όλες τις γυναίκες υψηλού κινδύνου για σύνδρομο υπερδιέγερσης (όπως γυναίκες με πολυκυστικές ωοθήκες, αλλά ίσως όχι μόνο: πολύ πρόσφατα δεδομένα υποδεικνύουν ότι η μέθοδος αυτή της τελικής ωρίμανσης μπορεί να οδηγήσει στην λήψη περισσότερων ωρίμων ωαρίων και στην δημιουργία εμβρύων καλύτερης ποιότητας, οπότε ίσως να ωφελούνται και άλλες κατηγορίες γυναικών. Σίγουρα στο εγγύς μέλλον θα έχουμε περισσότερα ενδιαφέροντα στοιχεία. Οι άλλοι δύο ομιλητές του συμποσίου ήταν η Sesh K. Sunkara από την Αγγλία (παγκοσμίως γνωστή για τις σημαντικές συστηματικές ανασκοπήσεις που έχει πραγματοποιήσει στον τομέα της υποβοηθούμενης αναπαραγωγής) και η Florencia Barrios Abraham, κλινική εμβρυολόγος από την Ιταλία. Στο ίδιο συνέδριο, η ομάδα μας από την Μονάδα Έμβρυο Α.Ρ.Τ. ανακοίνωσε μια ενδιαφέρουσα ερευνητική δουλειά, που απέδειξε πως αν παρατείνουμε την εξωσωματική καλλιέργεια εμβρύων που κατά την 2<sup>η</sup> ή 3<sup>η</sup> ημέρα δεν φαίνονται να είναι καλής ποιότητας (και συνεπώς δεν πληρούν τα κριτήρια κρουσυντήρησης) είναι δυνατόν να προκύψουν βλαστοκύστες (έμβρυα 5<sup>ης</sup> ημέρας) καλής πλέον ποιότητας οπότε και να καταψυχθούν στο στάδιο αυτό. Μάλιστα από την μεταφορά τέτοιων αποψυχθέντων βλαστοκύστεων, έχουμε στην Μονάδα μας επιτυχείς κυήσεις.
- Προσκεκλημένος Πρόεδρος σε συνεδρία στο '1<sup>ο</sup> Συνέδριο Αναπαραγωγικής Ιατρικής Κεντρικής Ελλάδας: Εξελίξεις στην Υποβοηθούμενη Αναπαραγωγή' που πραγματοποιήθηκε στην Λάρισα στις 5-6/12/2015. Τα θέματα της συνεδρίας ήταν εξαιρετικά ενδιαφέροντα και αφορούσαν τον ρόλο της γρελίνης στην αναπαραγωγή, την σημασία της αδενομύωσης στην υπογονιμότητα, τον τρόπο αξιολόγησης των εμβρύων στο εργαστήριο και τις μεθόδους προεμφυτευτικής διάγνωσης χρωμοσωμιακών και μονογονιδιακών διαταραχών.
- Διάλεξη ως προσκεκλημένος ομιλητής στο 13<sup>ο</sup> Πανελλήνιο Συνέδριο Μαιευτικής και Γυναικολογίας που πραγματοποιήθηκε στον Βόλο στις 28-31/5/2015. Το Πανελλήνιο Συνέδριο διοργανώνεται κάθε τρία χρόνια και αποτελεί το σημαντικότερο επιστημονικό γεγονός στην Μαιευτική και Γυναικολογία στην Ελλάδα. Το θέμα της ομιλίας ήταν 'Corifollitropin Alfa: ο νέος



παρατεταμένος διεγέρτης των ωοθηκών'. Στην διάλεξη παρουσιάστηκαν όλα τα τελευταία ενθαρρυντικά δεδομένα από την χρήση της 'γοναδοτροπίνης μίας δόσης' (Elonva) τόσο σε γυναίκες μεγαλύτερης ηλικίας (35-42 ετών) όσο και σε πτωχές απαντήτριες.

- Συμμετοχή στο διεθνές συνέδριο '6<sup>th</sup> International IVI Congress: Reproductive Medicine and Beyond', που πραγματοποιήθηκε στο Alicante της Ισπανίας, στις 23-25/4/2015. Το συνέδριο διοργανώθηκε από την μεγαλύτερη Μονάδα Εξωσωματικής της Ισπανίας, και συγκέντρωσε εκατοντάδες συνέδρους από όλον τον κόσμο. Συζητήθηκαν όλα τα τελευταία κλινικά και εργαστηριακά δεδομένα στην Υποβοηθούμενη Αναπαραγωγή και όλες οι ομιλίες ήταν υψηλού επιπέδου.
- Συμμετοχή στο διεθνές συνέδριο 'Best Practices of 'ESHRE and ASRM' που πραγματοποιήθηκε στην Νέα Υόρκη των Ηνωμένων Πολιτειών στις 05-07/03/2015. Το συνέδριο διοργανώθηκε από κοινού από τις δύο μεγάλες επιστημονικές εταιρείες στον τομέα της υποβοηθούμενης αναπαραγωγής, εκείνες της Ευρώπης και της Αμερικής, και συμμετείχαν εκατοντάδες ειδικοί από τις δύο πλευρές του Ατλαντικού (και όχι μόνο). Η συμμετοχή στις εργασίες του συνεδρίου ήταν εξαιρετικά επικερδής μια και για όλα τα φλέγοντα θέματα ακούσθηκαν οι διαφορετικές σε πολλές περιπτώσεις προσεγγίσεις Ευρωπαίων και Αμερικανών επιστημόνων επιτρέποντας την εξαγωγή πολύτιμων συμπερασμάτων.
- Διάλεξη ως προσκεκλημένος ομιλητής στο 5<sup>ο</sup> Πανελλήνιο Συνέδριο Γυναικολογικής Ενδοκρινολογίας που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα στις 31/01-01/02/2015. Το θέμα της διάλεξης ήταν η πρόκληση ωοθυλακιορρηξίας στις γυναίκες με σύνδρομο πολυκυστικών ωοθηκών. Στην διάλεξη αναλύθηκε η στρατηγική που πρέπει να ακολουθείται στις γυναίκες αυτές, οι οποίες απαιτούν προσεκτικούς χειρισμούς μια και εύκολα μπορούν να παρουσιάσουν υπερδιέγερση των ωοθηκών τους, αναφέρθηκαν όλες οι μοντέρνες προσεγγίσεις, και παρουσιάστηκαν στοιχεία για τα αποτελέσματα της εξωσωματικής γονιμοποίησης σε αυτές. Λόγω της επιτυχίας και του ενδιαφέροντος της παρουσίασης, η ομιλία επαναλήφθηκε μερικές ημέρες αργότερα (στις 20/02/2015) στους ιατρούς του Μαιευτηρίου 'Λητώ'.
- Διάλεξη ως προσκεκλημένος ομιλητής στις Επιστημονικές Εκδηλώσεις του Νοσοκομείου 'ΜΗΤΕΡΑ'. Το θέμα της διάλεξης που πραγματοποιήθηκε στις 27/11/2014 ήταν 'ινομώματα και εξωσωματική γονιμοποίηση'. Τα ινομώματα είναι οι συνηθέστεροι καλοήθεις όγκοι της μήτρας και συνεντάμε πολύ συχνά στις γυναίκες που κάνουν εξωσωματική. Τα τελευταία χρόνια γίνονται πολλές μελέτες για να διερευνηθεί μια πιθανή δυσμενής επίδραση των ινομωμάτων στα αποτελέσματα της εξωσωματικής και στην γονιμότητα γενικότερα. Σχετικά με τα ινομώματα που εισέρχονται μέσα στην κοιλότητα του ενδομητρίου (όπου γίνεται η εμφύτευση του εμβρύου) και την παραμορφώνουν, τα δεδομένα συνηγορούν ότι συμβάλλουν στην υπογονιμότητα και επηρεάζουν αρνητικά τα ποσοστά επιτυχίας της εξωσωματικής. Η αφαίρεσή τους που γίνεται με επεμβατική υστεροσκόπηση (στην πλειονότητα των περιπτώσεων) βελτιώνει τα ποσοστά επιτυχίας, ενώ ο σωστός σχεδιασμός του χειρουργείου, η κατάλληλη μετεγχειρητική αγωγή, και η επέμβαση από έμπειρους χειρουργούς, ελαχιστοποιούν τις επιπλοκές. Σχετικά με τα ινομώματα που δεν παραμορφώνουν την ενδομητρική κοιλότητα τα δεδομένα είναι αντικρουόμενα: τα ινομώματα αυτά ίσως να επηρεάζουν τα αποτελέσματα της εξωσωματικής (και ιδίως αυτά που είναι αρκετά μεγάλα), όμως όσο πιο 'ισχυρές' είναι οι μελέτες που εξέτασαν την σημασία

τους, τόσο πιο πολύ αμβλύνεται η υποτιθέμενη δυσμενής επίδρασή τους, ενώ δεν υπάρχουν επαρκή δεδομένα για τυχόν οφέλη από την χειρουργική αφαίρεσή τους. Επομένως η απόφαση για τον αν θα τα αφαιρέσουμε ή όχι στις γυναίκες που κάνουν εξωσωματική θα πρέπει να εξατομικεύεται και να προσαρμόζεται σε κάθε περίπτωση.

- Προσκεκλημένος Πρόεδρος στην συνεδρία 'The value of producing more oocytes in ART' στα πλαίσια του Διεθνούς Συνεδρίου 'Reproductive Medicine Across the Atlantic' που διοργανώθηκε από την Μεσογειακή Εταιρία Αναπαραγωγικής Ιατρικής (MSRM) σε συνεργασία με την Καναδική 'Association des Obstetriciens et Gynecologues du Quebec' στο Ηράκλειο Κρήτης στις 19-21/09/14. Στην συνεδρία αυτή παρουσιάστηκαν και συζητήθηκαν τα νέα δεδομένα σχετικά με την επαναστατική στρατηγική της κατάψυξης όλων των εμβρύων που προκύπτουν από έναν κύκλο εξωσωματικής και της μεταφοράς τους σε επόμενους φυσικούς ή τεχνητούς κύκλους απόψυξης. Με τον τρόπο αυτό αποφεύγεται η πιθανώς δυσμενής επίδραση των φαρμάκων και ορμονών της ωοθηκικής διέγερσης στο ενδομήτριο, είναι δυνατή η σχεδόν πλήρης εξαφάνιση του συνδρόμου υπερδιέγερσης, αποφεύγονται κάποιες επιπλοκές της κύησης που έχουν συνδεθεί με την εξωσωματική (όπως η γέννηση νεογνών με χαμηλό σωματικό βάρος καθώς και κάποιες διαταραχές του πλακούντα), ενώ τα ποσοστά επιτυχίας είναι ίδια (ή ίσως και μεγαλύτερα) από τους 'φρέσκους' κύκλους (δηλαδή κύκλους που η εμβρυομεταφορά ακολουθεί την ωοθηκική διέγερση και ωοληψία). Ειδικά για γυναίκες που έχουν ήδη αποτύχει μετά από εμβρυομεταφορές σε 'φρέσκους' κύκλους, ίσως η στρατηγική αυτή να έχει ακόμα μεγαλύτερη αξία γιατί σε αυτές τις γυναίκες η δυσμενής επίδραση της διέγερσης στο ενδομήτριο πιθανώς να είναι εντονότερη.
- Διάλεξη ως προσκεκλημένος ομιλητής στο διεθνές συνέδριο 'The 9<sup>th</sup> Athens Congress on Women's Health and Disease, που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα στις 28- 30/08/2014. Το θέμα της ομιλίας ήταν 'B-Lynch suture' η περιγραφή δηλαδή μιας τεχνικής για την αντιμετώπιση επικίνδυνης αιμορραγίας μετά τον τοκετό. Το συνέδριο στέφθηκε με μεγάλη επιτυχία και ο αριθμός των συμμετοχών ήταν πάνω από 700. Αξίζει να σημειωθεί ότι περισσότεροι από τους μισούς ομιλητές ήταν διακεκριμένοι ξένοι επιστήμονες. Στο συνέδριο καλύφθηκαν όλα τα θέματα της Μαιευτικής και Γυναικολογίας, από την εφηβεία έως την εμμηνόπαυση.
- Ιούνιος 2014: Έκδοση εγχειριδίου με τίτλο '**Εξωσωματική Γονιμοποίηση: Σύγχρονες Εξελίξεις και Νεώτερα Δεδομένα**', στη σειρά των Ενημερωτικών Εκδόσεων της Ελληνικής Εταιρείας Γυναικολογικής Ενδοκρινολογίας. Πρόκειται για ένα εγχειρίδιο 90 σελίδων στο οποίο περιγράφονται αναλυτικά όλες οι κλινικές μέθοδοι και οι εργαστηριακές τεχνικές της εξωσωματικής γονιμοποίησης όπως αυτές έχουν διαμορφωθεί σήμερα. Κατόπιν ενδελεχούς διερεύνησης της παγκόσμιας βιβλιογραφίας και σε συνδυασμό με την προσωπική εμπειρία παρέχονται με συστηματικό και κατανοητό τρόπο όλες οι απαραίτητες πληροφορίες για την απολύτως σύγχρονη και τεκμηριωμένη εφαρμογή της εξωσωματικής γονιμοποίησης. Ο αναγνώστης μπορεί να βρει συγκεντρωμένα και περιεκτικά όλες τις απαντήσεις σε καίρια κλινικά ερωτήματα και να ενημερωθεί για τις τελευταίες εργαστηριακές εξελίξεις. Η συγγραφή του εγχειριδίου έγινε κατόπιν τιμητικής πρόσκλησης από την Ελληνική Εταιρεία Γυναικολογικής Ενδοκρινολογίας ώστε να προστεθεί στην αναγνωρισμένη σειρά των επιστημονικών ενημερώσεων της Εταιρείας που αποτελούν σημείο αναφοράς στην Ελληνική Επιστημονική κοινότητα (<http://www.hsge.gr/>).

- Προσκεκλημένος Ομιλητής στην Επιστημονική Εκδήλωση 'Corifollitropin Alfa: Αποτελέσματα – Κλινική Εμπειρία – Νέες Προοπτικές, που διοργανώθηκε στην Αθήνα στις 31/05/14. Το θέμα της ομιλίας ήταν: 'Εισαγωγή στην Corifollitropin Alfa – Ενδιαφέροντα Περιστατικά'. Η Corifollitropin Alfa (ELONVA) είναι το νεότερο φάρμακο για την ωθητική διέγερση στα πλαίσια της εξωσωματικής γονιμοποίησης και έχει το σημαντικό πλεονέκτημα ότι χορηγείται μια μόνο φορά στην αρχή του κύκλου ως μια και μοναδική υποδόρια ένεση που καλύπτει τις ανάγκες των 7 πρώτων ημερών του προγράμματος (με άλλα λόγια η γυναίκα γλιτώνει τις καθημερινές ενέσεις 6 ημερών!!). Στην Μονάδα 'ΕΜΒΡΥΟ ART' ήμασταν από τους πρώτους που χρησιμοποιήσαμε το ELONVA αμέσως μόλις αυτό κυκλοφόρησε στην Ελλάδα με αποτέλεσμα να έχουμε πλέον αποκτήσει μεγάλη εμπειρία στην χορήγησή του. Πραγματικά, τα πρωτόκολλα με το ELONVA όταν εφαρμόζονται σωστά και εκεί που πρέπει είναι εξίσου αποτελεσματικά με τα αντίστοιχα των καθημερινών ενέσεων, ενώ όπως είναι φυσικό οι γυναίκες είναι ιδιαιτέρως ικανοποιημένες μια και κάνουν λιγότερες ενέσεις. Είναι προφανές πως οι σύγχρονες εξελίξεις στον τομέα της εξωσωματικής έχουν απλοποιήσει θεαματικά τις διαδικασίες κάνοντας την προσπάθεια εύκολη, σύντομη, αποδοτική και ασφαλή, με την προϋπόθεση βέβαια ότι κάθε ζευγάρι αντιμετωπίζεται εξατομικευμένα και προσεκτικά με την αγωγή που του ταιριάζει καλύτερα.
- Προσκεκλημένος Ομιλητής στο 2<sup>ο</sup> Επιστημονικό Σεμινάριο: Νεώτερες Εξελίξεις στην Υστεροσκόπηση-Νέες Τεχνικές-Hands on, που πραγματοποιήθηκε στις 26 Απριλίου 2014 στην Κλινική 'Ρέα' υπό την αιγίδα της 2<sup>ης</sup> Μαιευτικής-Γυναικολογικής Κλινικής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Το θέμα της ομιλίας ήταν: 'Υποβλεννογόνια Ινομύματα και Υπογονιμότητα'. Υποβλεννογόνια είναι εκείνα τα ινομύματα που προβάλλουν εντός της ενδομητρικής κοιλότητας και την παραμορφώνουν. Τα ινομύματα αυτά μπορούν αποδεδειγμένα να επηρεάσουν δυσμενώς την γονιμότητα μέσω πολλών μηχανισμών και η αφαίρεσή τους ενδείκνυται στις γυναίκες που είτε προσπαθούν να συλλάβουν είτε ακολουθούν προγράμματα Εξωσωματικής Γονιμοποίησης. Στις περισσότερες περιπτώσεις, η αφαίρεση των ινομωμάτων αυτών γίνεται επιτυχώς με την υστεροσκόπηση, μια ενδοσκοπική τεχνική ελαχίστης παρέμβασης, χωρίς να απαιτούνται χειρουργικές τομές, ενώ η γυναίκα επιστρέφει σπίτι της την ίδια ημέρα.
- Στις 22-24 Νοεμβρίου 2013 πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα το 1<sup>ο</sup> Πανελλήνιο Συνέδριο της Ελληνικής Εταιρείας Ιατρών Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής (ΕΛΕΙΥΑ) με θέμα 'Εξωσωματική Γονιμοποίηση, Παρελθόν-Παρόν και Μέλλον', στην διοργάνωση του οποίου συμμετείχα ενεργά ως μέλος της Επιστημονικής και Οργανωτικής Επιτροπής αλλά και ως μέλος του διοικητικού συμβουλίου της Εταιρείας. Η επιτυχία του συνεδρίου ήταν μεγάλη με συμμετοχή άνω των 300 συνέδρων. Το επίπεδο των ομιλιών και παρουσιάσεων ήταν εξαιρετικά υψηλό με αποτέλεσμα η αίθουσα να παραμένει γεμάτη ακόμα και κατά τις παραδοσιακά 'δύσκολες' ώρες αποδεικνύοντας την επιστημονική συνείδηση των ιατρών, εμβρυολόγων, μαιών και ψυχολόγων που δραστηριοποιούνται στον τομέα της Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής στην χώρα μας. Η συμμετοχή των ιδιωτικών και πανεπιστημιακών Μονάδων Εξωσωματικής ήταν σχεδόν καθολική παρουσιάζοντας την εμπειρία τους με διαλέξεις και επιστημονικές παρουσιάσεις. Το θέμα της δικής μου διάλεξης ήταν 'Πολλαπλές αποτυχίες εμφύτευσης: ανατομικοί και λειτουργικοί παράγοντες' και είχα την ευκαιρία να παρουσιάσω πολλά δεδομένα από το ερευνητικό μου έργο πάνω στο ζήτημα, όπως αυτά έχουν δημοσιευθεί σε διεθνή ιατρικά περιοδικά και αφορούν την εμπειρία από τον μεγάλο αριθμό υστεροσκοπήσεων σε γυναίκες με αποτυχίες, την σημασία της αντιμετώπισης των

υδροσαλίγγων, την αξιολόγηση και βελτίωση της υποδεκτικότητας του ενδομητρίου και άλλα.

- Προσκεκλημένος Πρόεδρος στις Συνεδρίες 'Παχυσαρκία και Γυναίκα' και 'Ο ρόλος της βιταμίνης D στην παχυσαρκία και το Μεταβολισμό' στα πλαίσια του 13ου Συνεδρίου της Ελληνικής Εταιρείας Μελέτης της Παχυσαρκίας του Μεταβολισμού και των Διαταραχών Διατροφής που διοργανώθηκε στην Αθήνα (2/11/2013). Στο συνέδριο παρουσιάστηκαν και συζητήθηκαν μεταξύ άλλων όλα τα νεώτερα δεδομένα για τις επιπτώσεις των διαταραχών του σωματικού βάρους στην γονιμότητα καθώς και οι σύγχρονες θεραπευτικές προσεγγίσεις.
- Συμμετοχή στο συνέδριο της Αμερικάνικης Εταιρείας Αναπαραγωγικής Ιατρικής (ASRM) που φέτος διοργανώθηκε στην Βοστώνη των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής (12-17 Οκτωβρίου) από κοινού με την Διεθνή Ομοσπονδία Εταιρειών Γονιμότητας καθιστώντας το, το μεγαλύτερο γεγονός των τελευταίων ετών παγκοσμίως για τον τομέα της Εξωσωματικής Γονιμοποίησης (και όχι μόνο). Πράγματι, η εμπειρία ήταν μοναδική μια και όλοι οι κορυφίοι κλινικοί ιατροί, εμβρυολόγοι και ερευνητές ήταν παρόντες ανταλλάσσοντας απόψεις για όλα τα φλέγοντα θέματα και παρουσιάζοντας όλες τις καινούργιες εξελίξεις στον τομέα μας. Εκτός των καθιερωμένων ομιλιών, πολλές από τις συνεδρίες ήταν διαδραστικές και ολιγομελείς επιτρέποντας την άμεση επικοινωνία και ουσιαστική συμμετοχή. Το συνέδριο ήταν σίγουρα μια πολύτιμη εμπειρία.....
- Προσκεκλημένος Πρόεδρος στην συνεδρία 'Time to personalize: the prospects of individualizing ART' στα πλαίσια του Διεθνούς Συνεδρίου 'Imaging in Reproductive Medicine' που οργανώθηκε από την Μεσογειακή Εταιρεία Αναπαραγωγικής Ιατρικής στην Κρήτη, 20-22/09/13. Οι ομιλητές και οι πρόεδροι της συνεδρίας ανέλυσαν και συζήτησαν α) τις σημαντικές βιοχημικές διαφορές ανάμεσα στα σκευάσματα γοναδοτροπινών (είναι οι ενέσεις που χρησιμοποιούμε για την διέγερση των ωοθηκών στα προγράμματα εξωσωματικής) και την σημασία των διαφορών αυτών στην κλινική πράξη, και β) το πώς η αξιολόγηση της Αντιμυλλέριας Ορμόνης (AMH) μπορεί να μας βοηθήσει στον σχεδιασμό του ιδανικού πρωτοκόλλου για κάθε γυναίκα που υποβάλλεται σε εξωσωματική. Το σημαντικό συμπέρασμα της συνεδρίας ήταν πως είναι πλέον δυνατή η εξατομικευση του πρωτοκόλλου εξωσωματικής για κάθε γυναίκα ανάλογα με την περίπτωση και στρατηγική αυτή οδηγεί σε βελτίωση των ποσοστών επιτυχίας της προσπάθειας.
- Συμμετοχή στο 29<sup>ο</sup> Πανευρωπαϊκό συνέδριο της ESHRE που πραγματοποιήθηκε στο Λονδίνο (7-10/07/2013). Το συνέδριο της ESHRE πραγματοποιείται σε ετήσια βάση με συμμετοχή συνέδρων από όλο τον κόσμο και θεωρείται ως το κορυφαίο επιστημονικό γεγονός στην Ευρώπη για την Υποβοηθούμενη Αναπαραγωγή.
- Συμμετοχή στο παγκόσμιο συνέδριο '2013 SSIF CME Annual Meeting in Reproductive Medicine: Improving Success in ART: how to define it and key strategies to get the best outcomes' που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα (26-27/04/2013). Στο συνέδριο αυτό όπου συμμετείχαν πάνω από 500 προσκεκλημένοι σύνεδροι από όλον τον κόσμο συζητήθηκαν μεταξύ άλλων, όλες οι τελευταίες απόψεις και εξελίξεις σχετικά με το τι μπορούμε να προσφέρουμε στα ζευγάρια (και ιδίως στις δύσκολες περιπτώσεις) για να βελτιώσουμε τις πιθανότητες επιτυχίας τους. Η συμμετοχή ήταν διαδραστική επιτρέποντας γόνιμο διάλογο και ανταλλαγή δεδομένων.

- Μέλος της Επιστημονικής Επιτροπής του 4<sup>ου</sup> Πανελληνίου Συνεδρίου Γυναικολογικής Ενδοκρινολογίας που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα στις 2-3/02/2013.
- Προσκεκλημένος Πρόεδρος σε δύο συνεδρίες (Session 1: Diagnosis and Investigations και Session 2: Pain and DIE) στο Διεθνές Συνέδριο για την Ενδομητρίωση (2<sup>nd</sup> International Meeting on Principles and Controversies in the Treatment of Deep Infiltrating Endometriosis) που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα στις 7-8/12/12. Στο συνέδριο αυτό συμμετείχαν κορυφαίοι γυναικολόγοι-χειρουργοί από όλον τον κόσμο με εξειδίκευση στην λαπαροσκοπική αντιμετώπιση των σοβαρών μορφών της ενδομητρίωσης και πλην της παρουσίας των προηγμένων χειρουργικών τεχνικών έγινε ανταλλαγή απόψεων για την πλέον ορθή αντιμετώπιση της υπογονιμότητας που συνδέεται με την ενδομητρίωση.
- Προσκεκλημένος Ομιλητής στο 12<sup>ο</sup> Διεθνές Συνέδριο Παχυσαρκίας που πραγματοποιήθηκε στην Κέρκυρα στις 26-27/10/12. Το θέμα της διάλεξης ήταν: 'Υποβοηθούμενη αναπαραγωγή σε υπέρβαρες και παχύσαρκες γυναίκες'
- Σεπτέμβριος 2012: Επίσημη Επίσκεψη στην μονάδα εξωσωματικής γονιμοποίησης **BOSTON IVF** στην Βοστώνη των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής. Η BOSTON IVF είναι η 2<sup>η</sup> μεγαλύτερη μονάδα εξωσωματικής των ΗΠΑ και διευθύνεται από καθηγητές Γυναικολογίας του φημισμένου πανεπιστημίου Harvard (Prof M. Alper και Prof A. Penzias). Η επίσκεψη πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια γόνιμης συνεργασίας του κ.Μακράκη ως υπεύθυνου της μονάδας EMBPYO A.R.T. με την BOSTONIVF. Κατά την διάρκεια της επίσκεψης ο κ.Μακράκης και η υπεύθυνη του εμβρυολογικού εργαστηρίου της EMBPYO A.R.T. ενημερώθηκαν για τις πλέον πρόσφατες εξελίξεις στις κλινικές και εργαστηριακές πρακτικές που ακολουθούνται στην BOSTON IVF και αντάλλαξαν απόψεις και εμπειρίες με τους υπεύθυνους καθηγητές-ιατρούς και εμβρυολόγους της Μονάδας. Επίσης τέθηκαν οι βάσεις για την συνεργασία των δύο Μονάδων σε ερευνητικό και επιστημονικό επίπεδο.
- Προσκεκλημένος Πρόεδρος σε συνεδρία στο 12<sup>ο</sup> Πανελλήνιο Συνέδριο στη Μαιευτική & Γυναικολογία που πραγματοποιήθηκε στην Θεσσαλονίκη στις 17-20/05/2012. Στο ίδιο συνέδριο, έγινε επίσημη ανακοίνωση των αποτελεσμάτων από την εφαρμογή της καινοτόμου τεχνικής IMSI για την επιλογή των στην Μονάδα EMBPYO A.R.T.
- Προσκεκλημένος Ομιλητής στις Επιστημονικές Εκδηλώσεις του Νοσοκομείου 'ΜΗΤΕΡΑ'. Το θέμα της διάλεξης που πραγματοποιήθηκε στις 05/04/12 ήταν: 'Επηρεάζει η παχυσαρκία τα αποτελέσματα της εξωσωματικής;'
- Προσκεκλημένος Πρόεδρος σε συνεδρία ('Εμμηνόπαυση – Ανδρόπαυση') στην ημερίδα 'Από την Ανδρολογία στην Γυναικολογία: Συνέργειες και Αντιθέσεις' που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα στις 31/03/2012.
- Συμμετοχή στο διεθνές συνέδριο 'Best Practices of ASRM and ESHRE' που πραγματοποιήθηκε στην Cortina d'Ampezzo, στην Ιταλία στις 01-03/03/2012. Ήταν η πρώτη φορά που οι δύο μεγάλες επιστημονικές εταιρείες στον τομέα της υποβοηθούμενης αναπαραγωγής, εκείνες της Ευρώπης και της Αμερικής, πραγματοποίησαν από κοινού συνέδριο. Η συμμετοχή στις εργασίες του συνεδρίου ήταν εξαιρετικά επικερδής μια και για όλα τα θέματα ακούσθηκαν οι

διαφορετικές σε πολλές περιπτώσεις προσεγγίσεις Ευρωπαίων και Αμερικανών επιτρέποντας την εξαγωγή πολύτιμων συμπερασμάτων.

- Προσκεκλημένος Πρόεδρος σε συνεδρία (Live Theatre-Total Laparoscopic Hysterectomy) στο διεθνές συνέδριο λαπαροσκοπικής χειρουργικής 'A complete Reappraisal of Laparoscopic Hysterectomy' που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα στις 20-21/01/2012 με συμμετοχή κορυφαίων Ευρωπαίων χειρουργών. Συζητήθηκαν όλες οι νεώτερες χειρουργικές τεχνικές.